

ÅRSPLAN

2018
2019

Senterbarnehagen

INNLEDNING

Senterbarnehagen FUS as ble åpnet våren 2010 og er i dag en barnehage med barn fra mange ulike nasjonaliteter. Barnehagen ligger sentralt på Fjell i Drammen kommune, med skogen som nærmeste nabo. Barnehagen ligger nær helsestasjon, bibliotek, skole og buss, og vi har en spennende utelekeplass for barna. Senterbarnehagen FUS utvikles og eies av Trygge Barnehager og driftselskapet FUS.

I FUS barnehagene skal det være moro å være liten! I Senterbarnehagen FUS får barnet glitrende barndomsminner som verdifull ballast videre i livet. Barnet utvikler seg gjennom lek, omsorg og læring i et trygt miljø. Det opplever mestring og får nye utfordringer. Gode planer, erfaringsutveksling og et motivert personale gir barnet en variert og spennende hverdag.

Senterbarnehagen FUS har åpningstid fra 06.45-17.15 fra mandag til fredag. Barnehagen holder stengt fem planleggingsdager i året, samt helligdager. Informasjon om planleggingsdagene blir lagt ut på vår digitale kommunikasjonsplattform MyKid.

Vi er en basebarnehage med to hovedgrupper, en i hver etasje.

Nede holder Larvene til (1-3 år), og oppe holder Sommerfuglene til (3-5 år). Vi har en tospråklig assistent i 40% stilling og vi har praksiselever og faste vikarer vi bruker ved sykdom.

FUNKSJON OG LOVVERK

Barnehagens årsplan har flere funksjoner og er et offentlig dokument. Den er et arbeidsredskap for barnehagens personale, et utgangspunkt for at foreldre skal kunne påvirke barnehagens innhold, samt et grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen. Den skal synliggjøre barnehagens mål, hvordan man skal nå målene og hvordan arbeidet skal følges opp og vurderes. Den gir også informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommune, samarbeidspartnere og andre interessenter.

Barnehagen arbeider etter **Lov om barnehager** av 17.juni 2005, med forskrifter, med siste endring 01.august 2010, og Rammeplan for barnehager (siste revidering i 2017). Disse sammen med FN's barnekonvensjon, inkorporert i norsk lov i 2003, danner grunnlaget for innholdet i barnehagen.

I loven finner man bestemmelser om barnehagens formål, innhold, medvirkning, godkjenning, oppgavefordeling og ellers alle krav og retningslinjer som virksomheten må følge.

§ 1. Formål

“Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for alsidig utvikling. “

Andre relevante lover:

- Forvaltningsloven
- Lov om barnevernstjenester
- Opplæringsloven
- Diskrimineringsloven
- Arbeidsmiljøloven
- Personopplysningsloven
- Forskrifter til disse

ENGASJERENDE

BARNEHAGE

OMSORG

BARNEHAGEPLASS

LEK

INSPIRERENDE

ALLE BARN ER BEST!

VENNSKAP

PEDAGOGISK PLATTFORM

SMARTMAT

ROLLELEK

VENNEGARANTI

ERFARING

EGENLEDELSE

RESPEKT

GOD KOMMUNIKASJON

EVENTYRLYST

TRYGGHET

LÆRING

HVERDAGSMAGI

GLØDENDE

SKAPENDE

UTELEK

UTVIKLING

TILSTEDEVÆRENDE

GLEDE

MESTRING

OPPFØLGING

OPPLEVELSER

LEKEKOMPETANSE

MATGLEDE

VERDIGRUNNLAG

FUS kjeden har utarbeidet en felles visjon, et sett med verdier og fire hovedmål som alle FUS barnehagene forplikter seg til å jobbe med.

Visjon:

**SAMMEN GIR VI BARNDOMMEN VERDI,
LEK OG GLEDE,
HVERDAGSMAGI OG VENNEGARANTI.**

Verdier:

**GLØDENDE
TILSTEDEVÆRENDE
SKAPENDE**

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde.
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse.
- FUS barn gleder seg til «resten av livet», de vet de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller.
- FUS barn tenker tilbake på barnehagetiden med glede og fryd.

I praksis vil visjonen, verdiene og målene gjenspeiles slik:

Barna i Senterbarnehagen blir tatt hyggelig imot av en voksen når de kommer til barnehagen, og barnet møter en kultur det er godt å være en del av. De voksne er interesserte i hva som foregår i barnets sfære utenfor barnehagen, og barnet får gode kommunikasjons og refleksjonsferdigheter gjennom disse samtalene. Barnet ser seg selv som en del av en større sammenheng ved at det får hjelp til å knytte hendelser i livet sammen.

Barnet møter voksne som:

- viser interesse og ser hva barnets blikk er rettet mot
- tar seg tid til å være i øyeblikket
- er tilrettelegger, veileder, observatør og bidragsyter i samspillet
- bidrar med sin kompetanse
- er motivert

Barna får boltre seg i lek og gis mulighet til å skape, bygge, forme, male, danse, fortelle og filosofere. Barna får morsomme, spennende, utfordrende og varierte muligheter, og de fryder seg over egen og andres mestring. Barnet utvikler seg i samspill med andre barn og voksne, og har alltid voksne i nærheten som støtter, heier, trøster, roser og veileder når det trengs.

Barnet vet at det kan skje utforutsette ting i hverdagen som er spennende, morsomt

og overraskende. De voksne vet at magiske hverdagshendelser skaper glede, læring og samhold i gruppa. Det er også en kime til å skape gode samtaler, refleksjon og felles undring. Barnet møter varme og grensesettende voksne som bidrar til at barnet føler seg sett, respektert, anerkjent og trygt.

Barna sier FUS heiarop i kor hver gang en samling starter. De føler seg inkludert i fellesskapet ved at de står i ring, holder hender og sier:

**ALLE HOLDER HENDER
HER ER VI VENNER!
FUS LEKER MEST
ALLE BARN ER BEST!**

Barna bygger sin vennekompetanse ved at vi jobber med de enkelte linjene. Barna forteller hva det betyr å være venner, hvordan det føles å ha en venn og hvordan man kan være en god venn. Alle ansatte vet at det å jobbe med vennskap forebygger mobbing.

Barna har alle en bestemt voksen som sin primærkontakt som tar de imot den aller første dagen de begynner i barnehagen, og som har sin oppmerksomhet spesielt rettet mot barnet og barnets familie. Primærkontakten sikrer at samarbeidet med barnets familie er preget av tillit, gjensidighet og åpenhet, slik at barnet får optimale forhold å utvikle seg innenfor.

RAMMEPLANEN OG ANDRE STYRENDE DOKUMENTER

RAMMEPLANEN

Kunnskapsdepartementet fastsatte 24.04.2017 endringer i forskrift om rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver og fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter. Planen har listet opp syv fagområder som barnehagen skal jobbe med. Progresjonsplan for alle områdene er utarbeidet som arbeidsverktøy i barnehagen. Disse fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Natur, miljø og teknologi
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn
- Antall, rom og form
- Kunst, kultur og kreativitet

Vår dokumentasjon viser hvordan vi nærmer oss disse fagområdene på ulike måter gjennom hverdagen. Det blir lagt vekt på tverrfaglighet og et helhetlig læringssyn. Planer og bilder blir lagt ut på vår digitale kommunikasjonsplattform MyKid, samt at det blir hengt opp dokumentasjon i barnehagens lokaler. I barnehagens ukes- og månedsplaner blir arbeidet konkretisert ytterligere.

ANDRE STYRENDE DOKUMENTER

Barnehagens vedtekter av 01.04.2009 med siste revidering 01.11.2016

FORELDRESAMARBEID

Samarbeidet mellom foreldre/foresatte og barnehagen er grunnleggende for å oppnå gode vilkår for barnehagens formålsparagraf; barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem»

Dette sikrer vi gjennom:

- Foreldreråd:
Består av alle foreldre i barnehagen. Rådet kan be om å få seg forelagt saker av viktighet for foreldrenes forhold til barnehagen. Foreldrerepresentanter i SU innkaller til og leder møter i foreldrerådet. Innkalling til foreråd skjer med 14 dagers varsel, sakliste skal fremlegges ved innkallingen.
- SU (Samarbeidsutvalg)
Foreldrerådet velger representanter til samarbeidsutvalget. Utvalget fremste oppgave er å skape et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ mellom eier, personal og foreldre. SU i Senterbarnehagen skal bestå av ni medlemmer; dvs. to foreldre og to ansatte fra hver base (Larvene og Sommerfuglene). Daglig leder er eiers representant, og SU konstituerer seg selv. Som eierstyrets representant har daglig leder stemme-, møte-, tale-, og forslagsrett i SU. Representanter velges for ett år om gangen. Opplysninger om hvem som blir barnehagens SU gjøres kjent i skriv til foreldrene når disse er valgt.

Ellers har vi:

- Foreldremøter 2 ganger i året
- Foreldresamtaler 2 ganger i året
- Brukerundersøkelse en gang i året
- MyKid med informasjon om hva som foregår i barnehagen
- Fokus på den daglige kontakten med foreldre i leverings- og hentesituasjonen

ANDRE SAMARBEIDSPARTNERE

- Barnehagens eierstyre (økonomisk ansvarlig for aksjeselskapet og kontrollorgan for barnehagen).
- Senter for oppvekst; PPT, Barnevern, Fysioterapi-tjenesten for barn
- Tannhelsetjenesten
- Forvaltningskontoret i Drammen kommune
- Biblioteket
- Helsestasjonen på Fjell
- Bedriftshelsetjenesten
- Videregående skoler
- Familiehjelpen
- Private- og kommunale barnehager på Fjell og i Drammen forøvrig
- Kompetansesenteret Drammen kommune
- NAV (arbeidspraksis)

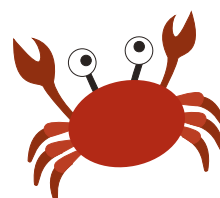
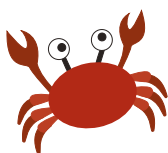
PROGRESJONSPLAN FAGOMRÅDENE

Fagområdene vil sjelden opptre isolert, og flere områder vil ofte være representert samtidig gjennom tema og prosjekt i barnegruppa i forbindelse med hverdagsaktiviteter.

Overordnet mål for arbeid med fagområdene:

Barnet får mange og varierte felles opplevelser og kunnskap innenfor mange ulike områder. Barnet får dermed de beste forutsetninger for å mestre godt samspill og lek med andre i sine omgivelser.

Fullstendig progresjonsplan er et vedlegg til årsplanen og fungerer som personalets arbeidsverktøy.

PEDAGOGISK PLATTFORM

PEDAGOGISKE SATSNINGER	Egenledelse		Være Sammen		Språk		Klare Sjøl
FAG OMRÅDENE	Kommunikasjon, språk, tekst	Kropp, bevegelse, helse, mat	Kunst, kultur, kreativitet	Natur, miljø, teknologi	Etikk, religion, filosofi	Nærmiljø, samfunn	Antall, rom, form
VERDIENE	Glødende		Tilstedeværende		Skapende		
VISJONEN	– Sammen gir vi barndommen verdi lek og glede hverdagsmagi og vennegaranti						
FUS HOVEDMÅL	– FUS barn har et positivt selvbilde – FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse. – FUS barn gleder seg til resten av livet, de vet at de har påvirkningsmuligheter og at innspillene deres teller. – FUS barn tenker tilbake på barnehagetiden med glede og fryd.						

Den pedagogiske plattformen synliggjør hva vårt daglige arbeid er forankret i og at alt henger sammen med alt;

- FUS mål
- FUS visjon
- FUS verdier
- Fagområdene i rammeplanen
- Satsningsområder i barnehagen

EN PRESENTASJON AV VÅRE SATSNINGSOMRÅDER:

EGENLEDELSE I LEK OG LÆRING

Mål: Hvert barn skal bli den beste utgaven av seg selv.

Egenledelse er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid, og brukes som en samlebetegnelse på overordnede funksjoner i hjernen som setter i gang, styrer og regulerer atferden vår. I barnehagen ser vi på egenledelse i sammenheng med barnas lek, med hovedvekt på; rollelek!

HVORFOR ER EGENLEDELSE SÅ VIKTIG?

Barnet skal utvikle sine egenledelsesferdigheter slik at det fungerer i sosialt samspill, deltar og medvirker i barnehagen. Gode egenledelsesfunksjoner gir barnet et godt grunnlag for utvikling av vennskap. Ikke minst sees gode egenledelsesferdigheter i sammenheng med tidlige ferdigheter innen lesing, skriving og matematikk

Det som avgjør om en egenledelsesfunksjon fungerer godt eller dårlig, er hvor effektivt og godt barnet løser de utfordringer det møter i hverdagen. For oss handler egenledelse om at barnet selv finner løsninger og strategier i sitt leke- og læringsmiljø ved hjelp av **kompetente ansatte**.

Rolleleken er spesielt viktig. Barn leker for å leke. Leken er lystbetont i seg selv og gir glede. Leken er også barnas viktigste læringsarena. Rollelek er blant de beste pedagogiske virkemidlene vi har for å styrke egenledelse.

Hvordan legger vi til rette for rollelek hos oss:

- Vi deler barna inn i mindre grupper
- Voksne som forsker på hva barna er interessert i og viderefører dette i lek
- Voksne som tar barnas innspill på alvor
- Skaffer utstyr og rekvisitter som stimulerer og utvikler rolleleken
- Gir barna felles opplevelser slik at alle har et godt utgangspunkt for å delta i rollelek
- Setter av tid til rollelek
- Har store lekerom inne som innbyr til rollelek av ulike karakterer

Gode egenledelsesferdigheter gir:

- Samspillskompetanse og empati
- Kommunikasjonsferdigheter
- Gode forutsetninger for å lykkes i lese og skriveopplæringen
- Evnen til å løse konflikter (selvregulering)
- Fantasi og kreativitet
- Økt konsentrasjon
- Lærer et rikt og variert språk
- Bearbeider vanskelige følelser

I leken er "alt" lov, og barna får mulighet til å trene seg på "det virkelige liv".

Gjennom egenledelse øver barnet seg på å utnytte sin mentale kapasitet:

- Planlegging (sette mål og lage effektiv plan/strategi for å nå målet)
- Organisering (holde orden på informasjon og aktiviteter)
- Arbeidshukommelse (tenke og huske samtidig, driver oppgaver fremover i logisk rekkefølge)

Gjennom egenledelse trener barnet opp sin evne til å omgås andre på en passende måte:

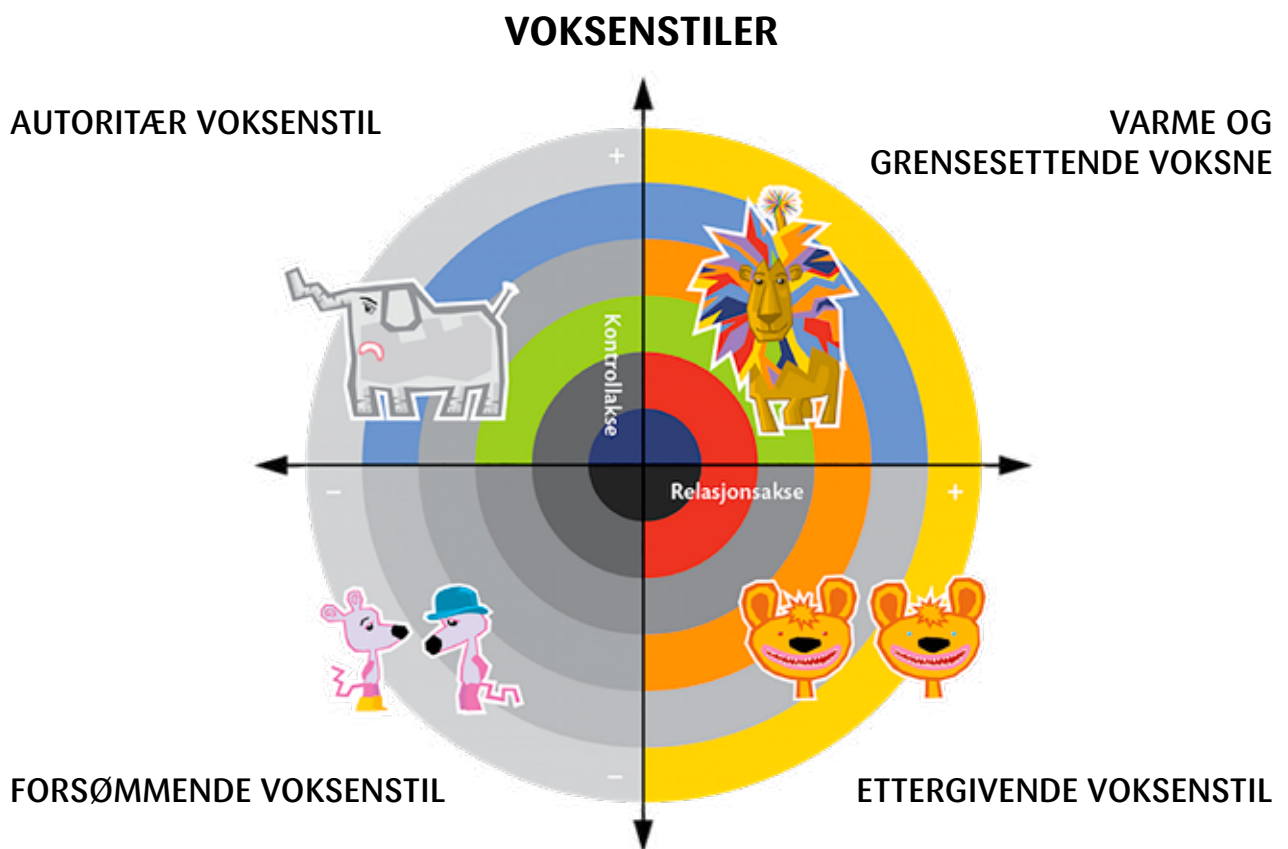
- Igangsetting (ta initiativ til sosialt samspill med andre barn, og komme i gang med lek og aktiviteter)
- Fleksibilitet (evne til å takle overganger, skifte oppmerksomhet og variere mellom ulike aktiviteter)
- Selvregulering (regulere og kontrollere egne følelser og handlinger)
- Selvmonitorering (bevissthet om hvordan egne handlinger og oppførsel skaper reaksjoner hos andre, og hvordan andres atferd påvirker en selv)

VÆRE SAMMEN

Mål: Skape et autoritativt læringsmiljø for barna og forebygge utfordrende atferd i et langsiktig perspektiv, samt utvikle vennekompetanse.

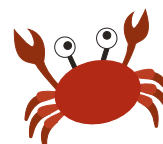
Barnet møter autoritative voksne i barnehagen. Det vil si varme og grensesettende voksne som skaper trygghet gjennom bevisst relasjonsbygging overfor barnet. En slik voksenstil er hensiktsmessig i forhold til å regulere barnets atferd og læring. Barnet møter ansatte som har kompetanse om den autoritative voksenstilen, og som vil veilede foreldrene slik at barnet totalt sett vokser opp i et autoritativt miljø.

Barn som vokser opp i et miljø preget av mange forskjellige voksenstiler blir utrygge og har en tendens til å vise uhensiktsmessig atferd. Det kan være å utagere eller å gjøre seg «usynlig». Disse barna får ofte en utrygg og lite hensiktsmessig relasjon til andre barn og voksne, og det kan igjen føre til ekskludering og mobbing. I et fremtidig samfunnsperspektiv vil arbeidet med Være Sammen føre til et mer inkluderende samfunn der hver enkelt er trygg på seg selv. Altså er arbeidet med Være Sammen et viktig ledd i arbeidet med tidlig innsats som gir virkning for fremtidig atferd og tilpasning til samfunnets normer og regler.

DE ANSATTE BYGGER TRYGGE RELASJONER MED BARNA SLIK:

PERSPEKTIVTAKING	BAKING TIME	SATSE PÅ RELASJONEN	GRENSESETTING/ MEDVIRKNING
<p>Ser omgivelsene med barnets øyne og setter seg inn i barnets tanker, følelser og ønsker.</p> <p>Forstår og imøtekommer barnets behov.</p> <p>Bekrefter barnets egenverdi.</p>	<p>Fanger opp de gyldne øyeblikk som oppstår spontant gjennom dagen. Det etableres en helt spesiell god og varm atmosfære mellom barnet og den voksne. Den voksne formidler at barnet er verdifullt og at det barnet gjør eller sier er interessant.</p> <p>Den voksne investerer i «banken» (relasjonen) slik at man har noe å gå på når grenser må settes. Barnet er trygt på at den voksne vil dets beste.</p>	<p>Fordyper seg i relasjonen over tid slik at det oppstår trygghet og tillitt.</p> <p>Småprater i hverdagsstiasjoner, lekeaktiviteter, matlaging og på tur.</p> <p>Gir fysisk omsorg (ta på fanget, gi klem, trøste, boltrelek).</p>	<p>Den voksne setter grenser for å hjelpe barnet til en bedre forståelse av seg selv i samspill med andre.</p> <p>Barnets normgrunnlag utvikles og det blir i stand til å opptre normativt på kort og lang sikt.</p>

DE ANSATTE SKAPER TRYGGHET FOR BARNET SLIK:

ALLTID: være større, sterkere, klokere og GOD

NÅR DET ER MULIG: følge barnets behov

NÅR DET ER NØDVENDIG: ta styring

De ansatte skaper verdi for barnet ved å alltid reflektere over følgende:

- Lyser barnets ansikt opp når jeg kommer inn i rommet?
- Har jeg det voksne varme blikket?
- Ser jeg barnet når det trenger det som mest?
- Snakker jeg med barnet om følelser?
- Er jeg verdifull for barnet?
- Føler barnet at jeg er glad i det?

Verktøy i arbeidet:

- En kiste med materialer som inneholder bøker, sanger, magnettavle, bilder, plakater og to tøyfigurer; en Rotte og en Løve, som bidrar til gode verdisamtaler mellom barn og voksne, der de trener på å ta andres perspektiv og gir plass til alle i fellesskapet. Materialene brukes i samling og i mindre grupper.
- Løveloven er en tekst som barna lærer seg betydningen av. Den inneholder beskrivelser av at alle har egenverdi, og en verdi i et fellesskap.
- Løven er et symbol på hvordan man skal være sammen og et viktig verktøy vi bruker for å implementere grunnleggende holdninger. Løven fungerer som støtte i kommunikasjonen for barna. Barna kan fortelle hva de har på hjertet til Løven, og den sier det ikke videre.
  - Løven kan også bidra dersom det er konflikter mellom barn.
- Verktøyet er tilpasset alderen 1-3 år og 3-6 år.

SPRÅK

Mål: Gi barnet gode forutsetninger for samspill med andre, deltakelse i lek, vennskap og læring, gjennom å bygge et godt språkmiljø i barnehagen.

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017:47):

«..barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.»

Å støtte barns tilegnelse av språk er en av barnehagens kjerneoppgaver. Personalet gir alle barn positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel; redskap for tankene og uttrykk for egne tanker, meninger og følelser. Barn med solid språklig kompetanse vil ha gode forutsetninger for samspill med andre, deltakelse i lek, vennskap og læring. Gode språkferdigheter tidlig i livet har en klar sammenheng med barnets språklige ferdigheter og lese- og skriveferdigheter senere i livet. Personalet møter barna på deres nivå i et aktivt barnehagemiljø og lar de møte et rikt vokabular og gir de mulighet til å ta del i språkutviklende samtaler.

Barna kommuniserer ut i fra egne forutsetninger for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, De erfarer at kommunikasjonen fører til å løse konflikter, skape positive relasjoner og samspill. Barna blir kjent med varierte bøker, sanger, bilder og media.

Personalet leser bøker for barna hver dag, og skaper et språkstimulerende miljø gjennom å diskutere og svare på barnas undringer. Barna fantaserer med utgangspunkt i bøker, sanger, bilder og andre typer av media i hverdagen.

EGENLEDELSE I LEK OG LÆRING OG SPRÅK

Barn lærer språk gjennom rollelek. Det er språket som bærer rolleleken. Barnet må bruke språket situasjonsavhengig og lytte aktivt til hva andre sier. Barnet må så evne å gi verbal respons. Språket er også svært viktig i fordeling av roller og generelt i planleggingen av rolleleken. På bakgrunn av den språklige kompetansen barnet tilegner seg gjennom rolleleken, har personalet spesiell fokus på å legge til rette for slik lek. **Hos oss kommer leken først!**

MORSMÅL OG SPRÅK

Det er ingenting som tilsier at barn ikke kan lære flere språk samtidig. Det er heller slik, at jo flere språk man kan, jo lettere er det å lære seg et nytt språk. Morsmålet er ikke et hinder for å lære og utvikle det norske språk. Tvert imot viser forskning at utvikling av morsmålet er svært viktig for utviklingen av andre-språket. Personalet legger til rette for tilpasset utvikling av språk for barnet ut i fra dets forutsetninger.

SPRÅKUTVIKLING - VOKSENROLLEN

- Barnet er omgitt av tilstedeværende ansatte i dagligdagse situasjoner som benevner handlingene som gjøres. Selv om barnet gjør handlinger av rutine, er det ikke sikkert barnet forstår innholdet i beskjeden som gis.
- Barnet får kommunikasjonsstøtte av personalet. F.eks. ved bruk av konkrete og visualisering. Her har tospråklige ansatte en spesielt viktig rolle i å skape broer mellom språkene.
- Personalet prioriterer tid til samtale, og en verdsetter barns deltakelse i samtale.
- Barn og voksne leser bøker sammen, forteller og inspirerer barna til å fortelle.
- Barnet får være i kreative lekemiljøer hvor leken og språket får utfolde seg.
- Personalet bygger et godt språkmiljø for alle barn i barnehagen.
- Barnets morsmål og kultur fremheves og anerkjennes.

TROLL-I-ORD

Troll-i-ord er et av de viktigste språkverktøyene vi bruker i forhold til språkstimulerende tiltak; både for etnisk norske og flerkulturelle barn. Verktøyet inneholder konkrete og digitalt innhold. Det er for alle barn, uavhengig av morsmål (består av lydfiler og oppgaver på mange språk). Troll-i-ord er utviklet i Norge i samarbeid med språkforsker Margareth Sandvik og bygger på «lær meg norsk før skolestart».

Troll-i-ord brukes daglig av barnehagens ansatte i ulike settinger; en-til-en og i mindre eller større grupper.

SPRÅKSAMLING PÅ TVERS

Felles morsmål knytter barn sammen. For å styrke morsmålet i en større skala gjennomfører vi faste morsmålssamlinger for barn i alderen 1 til 6 år. Fellesnevneren er at barna har samme morsmål. Et viktig pedagogisk verktøy i gjennomføringen av dette er troll-i-ord. Vi bruker også tospråklige ansatte som en ressurs i dette arbeidet. Gjennom felles opplevelser skapes samhold og felles forståelse av egen kulturell identitet – på tvers av alder. Per mai 2017, har vi 15 ulike språk representert i barnehagen.

TODDLERKULTUR & «KLARE SJØL»

Toddler kommer fra engelsk og betyr, den som stabber og går. Vi snakker om barnet som er mellom 1-3 år. Barnet bruker kroppen som subjekt i sin sosiale omgang med andre jevnaldrende, og det er i slike situasjoner toddler-kulturen oppstår og utvikling av sosial kompetanse kan skje. Toddlerkroppen er selve ankeret i barnas lekende omgang, og leken foregår gjerne rundt store gjenstander. Mimikk, gester, rop og bevegelse er viktige elementer i samspillet toddlerne imellom. Det er viktig å forstå denne kulturen for å kunne respektere, gi rom for og se hvor meningsfull den er, slik at sosial læring og danning kan skje.

BARNET LÆRER:

- Å dele
- Å samarbeide
- Å glede seg sammen med andre
- Å tolke signaler fra andre
- Å ta initiativ
- Å være drivkraften i et samspill
- Å bruke språket i samspill med andre

DE VOKSNES ROLLE:

- Fange øyeblikkene og skape et godt miljø for toddlerkulturen
- Være oppmerksomt tilstede på sidelinjen
- Være nære nok til å støtte, rose og hjelpe, men langt nok unna til å la barnet selv utforske sin egen samspillskompetanse.
- Legge til rette det fysiske miljøet slik at toddlerlek får optimale forhold
- Gi barnet varierte erfaringer som vil utvikle leken
- Gi barnegruppen felles opplevelser slik at inkludering oppstår
- Oppmuntre barna til å bruke språket i sin kommunikasjon

«LA MÆ FÅ KLAR DET SJØL!»

Mål: styrke barnets mestringsfølelse ved å klare ulike hverdagssituasjoner selv, samt redusere muskel og skjelett plager hos voksne.

Barna på liten base (1-3år) får trene mye på mestring av hverdagssituasjoner, som å kle på og av seg selv, og å smøre brødskiva si selv. Ideen til å jobbe med dette fikk vi gjennom prosjektet, med samme navn, som er utviklet av arbeidsmljøenheten i Trondheim kommune i 2010. De ønsket å se på sammenhengen mellom ergonomi for voksne og det pedagogiske tilbudet til barna. Altså et helse og trivsels perspektiv. Vi investerer mye tid i dette prosjektet på liten base og vet at det får gevinster for barn og voksne når det begynner på stor base, der det er flere barn og færre voksne.

BARNA LÆRER:

- Å kle på seg selv
- Å kle av seg etter utelek
- Å vaske hender
- Å bruke smørekniv, gaffel og skje til måltider
- Å helle i kopp
- Å sette seg på stolen og klatre ned igjen på en trygg måte (tripp-trapp stol)

DE VOKSNES ROLLE:

- Sette av god tid til at barna skal få klare selv
- Sørge for å ha nok utstyr tilgjengelig slik at alle får prøve selv
- Veilede, støtte og rose barn som prøver selv
- Bruke ergonomiske hjelpemidler som påkledningsbenk, regulerbart stellebord, rullekrakker
- Veilede foreldre slik at barna også får klare selv når de er hjemme

LIVSMESTRING OG HELSE

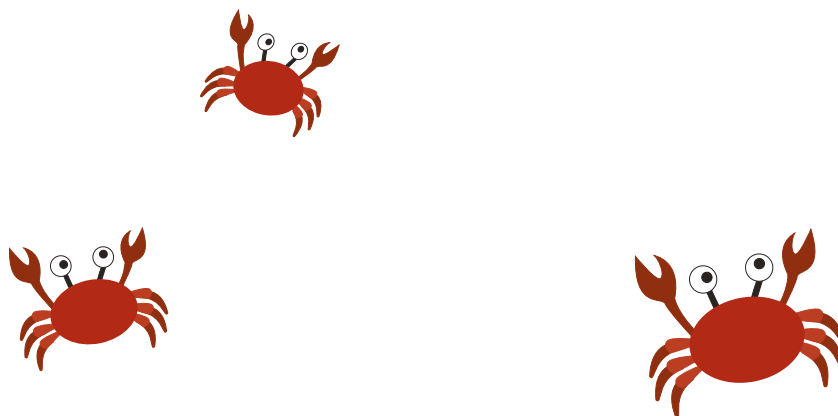
Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller (R2017:6). Dette omfatter både fysisk og psykisk helse.

I Senterbarnehagen FUS driver vi med fysisk aktivitet gjennom faste turdager, grovmotoriske aktiviteter inne, et variert uteområde og et nærmiljø som gir mange muligheter for fysisk aktivitet. I vår serviceerklæring er det nedfelt at barna skal være ute i minst 2 timer hver dag, noe som sørger for frisk luft og fysisk bevegelse.

I tillegg til dette har barnehagen en sunn matprofil. Vi jobber med FUS SmartMat som innebærer å servere mat med sunne byggeklosser. Målet er å fremme matglede, bidra til god utvikling og sikre at hjernen får riktig næring.

Vi har også mye fokus på vennskap gjennom hele barnehageåret. Å ha en venn utløser en følelsesmessig tilstand som bidrar til hjernens utvikling, reduserer stress, mobbing og ekskludering. Personalet hjelper barnet til å ta gode valg slik at de får oppleve gode relasjoner.

Vi gir barna utfordringer tilpasset alder slik at barna får erfare at de av og til må anstrenge seg for å få til noe. Dette gir nyttig læring for livet videre og til deres evne til problemløsning.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Området er beskrevet på side 5 i Rammeplanen, og skal gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av felleskap. Arbeid med dette området skal også synliggjøre variasjon i verdier, religion og livssyn, samt mangfoldet i familier.

I Senterbarnehagen har vi over 10 ulike nasjonaliteter og over 90% av barna har en annen etnisk bakgrunn enn norsk. En måte vi jobber med mangfold og gjensidig respekt på, er at gjennom et barnehageår skal alle land som barna representerer ha en uke hver der vi blir kjent med landets flagg, lærer å si hei, telle til tre, hører et eventyr, hører musikk og smaker på mat.

På fredagen skal vi ha en fest der vi gleder oss over alt det nye vi har lært. Barna som representerer et gitt land skal føle seg anerkjent og øvrige barn skal ha utviklet kjennskap til og respekt for andre land og kulturer.

Løpende gjennom året tar vi opp ulike sider ved det mangfoldet som preger samfunnet barna er en del av. Vi har samtaler om mangfold i familiestrukturer, kjønn, alder, kultur, tro og tradisjoner. Vi synliggjør dette gjennom ulike aktiviteter og markeringer i barnehagen.

OVERGANGER

NÅR BARNET BEGYNNER I BARNEHAGEN

I Senterbarnehagen FUS legger vi stor vekt på at barnet får en god start på barnehagetilværelsen. Det er viktig for oss at den første tiden i barnehagen oppleves som positiv for barnet og foreldrene. For å gjøre overgangen best mulig ønsker vi å gjøre tilvenningen gradvis og så trygg som mulig for barnet. I juni avholder vi et informasjonsmøte for nye foreldre. Når barnet starter den påfølgende høsten får barnet en primærvoksen som skal ta seg spesielt av det, og foreldrene den første tiden. Tilvenningen strekker seg vanligvis over 3 dager. Det viktigste du som forelder bidrar med er å gjøre barnet ditt trygt i barnehagen, og å vise at du stoler på personalet og at barnehagen er et godt sted å være.

OVERGANGER INNAD I BARNEHAGEN

Barna bytter base, fra småbarn til store barn, i august det året de fyller 3 år. For å forberede barna på dette avvikles besøksdager fra liten til stor base fra og med januar det året de skal bytte base. Dette foregår i barnehagetiden, med personalet som følger de opp under besøket. Når vi kommer til mai og juni, går småbarna oftere på besøk til de

store barna også under utetiden slik at de også blir kjent på utelekeklassen. Målet med denne ordningen er å skape trygghet og forutsigbarhet i denne overgangen.

OVERGANG MELLOM BARNEHAGE OG SKOLE

Følgende rutine er nedfelt i forbindelse med overgangen til skolen:

1. Pedagogen som har ansvar for førskolebarna deltar på et samarbeids- / informasjonsmøte med lærerne til førsteklasse på Fjell skole i februar. Her kan barnehagen komme med innspill som kan ha betydning for inndeling av klasser blant annet.
2. I mars/april avvikles overgangssamtaler på skolen der pedagogisk leder, lærer og foreldre deltar. Pedagogen og foreldrene forteller om barnet og skolen informerer om skolen.
3. Skolen kaller inn til besøksdag for skolestartere og til foreldremøte for foreldrene. Barnehagen er ikke involvert i dette.

TRADISJONER

AUGUST

Oppstart og tilvenning
28.+29. planleggingsdager

OKTOBER

Fotografering 9. og 10.
FN markering
29. planleggingsdag

DESEMBER

Luciafest 13.
Luciafrokost med foreldrene
Nissefest 20.

FEBRUAR

Karneval
Akedag hvis snø
Morsmåldagen 21.

MARS

Barnehagedagen og 8. planleggingsdag

APRIL

Påskefrokost m/foreldrene
FUS dagen, siste torsdag i mnd

MAI

Super-Selma aksjonen
17. mai tog siste dag i barnehagen før
nasjonaldagen
31. planleggingsdag

JUNI

Førskolebarna på sommertur til Ekeberg gård
Oslo
Sommerfest i regi av SU

KOMPETANSEHEVINGSPLAN PERSONALET

Vi har et kompetent personale i Senterbarnehagen og ønsker å vedlikeholde og heve kompetansen til hver enkelt medarbeider kontinuerlig. Dette sørger for faglig oppdatering og personlig utvikling for alle ansatte. Med dette fokuset gir vi til enhver tid et kvalitativt godt tilbud til våre brukere.

Kompetansehevingen skjer gjennom rutiner innarbeidet i barnehagen som:

- Basemøter ukentlig (alle ansatte på basen)
- Pedagogiske ledere møtes annenhver uke (alle ped.ledere + daglig leder)
- Personalmøter hver måned (alle ansatte)
- Planleggingsdager, 5 per barnehageår (alle ansatte)

I tillegg har vi følgende kurs:

- Tilbud gjennom FUS skolen
- Tilbud gjennom Kompetansesenteret i Drammen
- Førstehjelpskurs (annenhvert år)
- Verneombudskurs
- Brannlederkurs
- Alle ansatte tar sikkerhetskortet hvert år

Planlagt opplæring 2017/2018

- FUS skolen - Veiledning og opplæring av alle nyansatte og vikarer skjer fortløpende
- FUS skolen - Veiledning og opplæring til nyutdannede barnehagelærere skjer når vi ansetter disse
- Egenledelse i lek og læring, felleskurs i kjeden
- Implementering av «Være sammen» – to pedagogiske ledere får veilederopplæring høsten 2017
- Mentorordning gjennom kompetansesenteret i Drammen
- FUS skolen-Pedagogisk veiledning og ledelse for pedagogiske ledere
- Lekbasert digital læring. Prosjekt for barn og ansatte på førskolegruppa via kompetansesenteret Drammen kommune.

BARNES MEDVIRKNING

Mål: Barnet skal bli sett og hørt, oppleve å bli tatt på alvor og få ta valg som styrker selvfølelse og selvstendighet.

Barnehageloven §3

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens dagelige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

Rammeplanen refererer til FNs barnekonvensjon. Personalet må være åpne og ha blick for de innspillene barna kommer med. Å gi barn rett til medvirkning handler ikke om at barn til enhver tid skal bestemme, men i større grad om å ta barn på alvor gjennom kommunikasjon og handling. Barn skal oppleve tydelige, imøtekommende og ansvarsfulle voksne i barnehagen.

De voksne skal:

- Lytte til barna
- Ta barnets henvendelser på alvor
- Prøve å tolke kroppsspråk og mimikk
- Gjøre seg kjent med barnets følelsesmessige uttrykk
- Hjelp barna til å undre seg og stille spørsmål
- Organisere og planlegge slik at det gis tid og rom for barns medvirkning

Senterbarnehagen